

Bruselis, 2016 11 29
COM(2016) 764 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Investicijų planas Europai. Atlikus vertinimus matyti poreikis jį sustiprinti

1. ĮVADAS

2016 m. rugsėjo 14 d. Pirmininko J. C. Junckerio pranešime apie Sąjungos padėtį pabrėžta, kad Europa turi stiprinti savo ekonomikos atsigavimą ir daug investuoti į savo jaunimą ir darbo ieškančius asmenis, taip pat į savo besikuriančias įmones ir MVĮ¹. Atsižvelgiant į tai, 2017 m. metinėje augimo apžvalgoje² išdėstyti svarbiausi ekonominiai ir socialiniai prioritetai, į kuriuos Europos Sąjunga ir jos valstybės narės turi sutelkti dėmesį artimiausiais mėnesiais.

Europos ekonomikos atsigavimas dar nespirtus, bet palyginti užtikrintas, be to, kuriama daug darbo vietų. BVP dabar yra didesnis nei prieš krizę. Nedarbas mažėja, o investicijos vėl auga. Tačiau sustoti dar negalima. Iki šiol atsigavimą skatinę palankūs veiksniai slopsta. Krizės padarinių, kaip antai socialinio poveikio, didelio viešojo ir privačiojo sektorių įsiskolinimo ir neveiksnių paskolų dalies, mastas tebėra didelis.

Patirtis parodė, kad Investicijų planas Europai padeda skatinti tvarų investicijų augimą valstybėse narėse. Per vos daugiau nei metus Europos strateginių investicijų fondas (ESIF)³ sutelkė 154 mlrd. EUR 27 valstybėse narėse – tikimasi, kad šiomis lėšomis galės pasinaudoti beveik 377 000 MVĮ. ESIF daro realų poveikį, remdamas novatoriškus ir strateginius projektus, kurie padeda kurti darbo vietas ir užtikrinti ekonomikos augimą (1 lentelė).

Atsižvelgdama į konkrečius ESIF rezultatus, kaip paskelbta Komisijos Pirmininko J. C. Junckerio pranešime apie Sąjungos padėtį, 2016 m. rugsėjo mėn. Komisija pasiūlė⁴ sustiprinti ir išplėsti šį fondą ir pateikė ESIF 2.0 pasiūlymą. Siekiant dvigubai pailginti ESIF galiojimo trukmę ir padvigubinti pajėgumus, pasiūlymu pirmiausia pratęsimas jo galiojimas iki 2020 m. pabaigos, bendrą investicijų tikslą padidinant nuo 315 mlrd. EUR iki bent pusės trilijono. Pasiūlyme taip pat daugiau dėmesio skiriama privačiojo sektoriaus įnašams ir papildomumui ir projektų atrankos skaidrumo didinimui. Be to, ESIF 2.0 pasiūlyme, kaip svarbi ESIF geografinės aprėpties gerinimo priemonė, itin pabrėžiamas ESIF paramos derinimas su kitų ES fondų parama ir su nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų finansavimu. Be to, atsižvelgiant į tai, kad reikia padėti užtikrinti nuolatinį projektų ir investavimo platformų, kurie gali būti finansuojami visose valstybėse narėse, srautą, pasiūlyme numatoma tobulinti Europos investavimo konsultacijų centro (toliau – EIKC, arba Konsultacijų centras) veiklos aprėptį.

¹ http://ec.europa.eu/priorities/state-union-2016_lt

² COM(2016) 725 *final*.

³ 2015 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/1017 dėl Europos strateginių investicijų fondo, Europos investavimo konsultacijų centro ir Europos investicinių projektų portalo, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) Nr. 1291/2013 ir (ES) Nr. 1316/2013 nuostatos dėl Europos strateginių investicijų fondo (OL L 169, 2015 7 1, p. 1).

⁴ COM(2016) 597 *final*.

Spalio mėn. Europos Vadovų Taryba paragino „Tarybą gruodžio 6 d. įvyksiančiame posėdyje susitarti dėl savo derybinės pozicijos dėl Komisijos pateikto naujojo pasiūlymo dėl ESIF, atsižvelgiant į nepriklausomą išorės vertinimą, kurio rezultatai bus pateikti lapkričio mėn.“⁵.

1 LANGELIS. PATVIRTINTŲ ESIF PROJEKTŲ PAVYZDŽIAI

- Creta Farms (Graikija) siekia padaryti mėsos produktus sveikesnius į juos įpurškiant aukščiausios kokybės pirmojo spaudimo alyvuogių aliejus. Technologija naudojama norint pašalinti sočiuosius gyvūninius riebalus, kurie kenkia žmonių sveikatai, ir pakeisti juos nesočiaisiais riebalais, kurie padeda sumažinti blogojo cholesterolio kiekį. Šiuo metu Creta Farms yra svarbiausia Graikijos šaltų mėsos gaminių rinkos dalyvė ir yra sėkmingai išplėtusi savo veiklą užsienyje. ESIF lėšomis bendrovė finansuos tolesnius technologinius patobulinimus, kad galėtų įdiegti alyvuogių aliejus įpurškimo į užkandžius technologiją. Ji galės įdarbinti 100 naujų darbuotojų ir tęsti savo tarptautinę plėtrą.
- Malin Corporation (Airija) yra pasaulinė gyvosios gamtos mokslų bendrovė, investuojanti į gyvosios gamtos mokslų sektoriuje veiklą pradedančias novatoriškas MTTP bendroves. Neseniai gavusi 70 mln. EUR ESIF įnašą, bendrovė galės per kitus septynerius metus padidinti savo investicijas į Europos gyvosios gamtos mokslų pramonę. 40 mln. EUR paskolos dalis jau naudojama privačių gyvosios gamtos mokslų bendrovių Airijoje ir Jungtinėje Karalystėje vykdomoms pažangiosioms inovacijoms ir naujų produktų kūrimui remti. Gavusi ESIF paramą, Malin galės padėti gyvosios gamtos mokslų bendrovėms visiškai išnaudoti savo potencialą ir užsitikrinti komercinę sėkmę.
- PEP-Therapy/Quadrivium (Prancūzija). PEP-Therapy – mokslinių tyrimų bendrovė, kurią 2014 m. įsteigė prestižinėse Prancūzijos mokslinių tyrimų institucijose dirbantys mokslininkai. Jos komanda sukūrė metodą, kuriuo blokuojamos konkrečios baltymų funkcijos, dėl kurių sveika ląstelė tampa vėžine. Tikslas – sukurti gydymo būdą, kuris, priešingai nei chemoterapija, naikintų tik vėžines ląsteles ir nepaveiktų gerų ir sveikų ląstelių. Projektui finansuoti PEP-Therapy gavo 1 mln. EUR paramą iš 20 mln. EUR injekciją iš Europos investicijų fondo (EIF) gavusio Prancūzijos investicijų fondo Quadrivium I.
- WOW Technology (Belgija) yra bendrovė, kurios specializacija – konkrečioms poreikiams pritaikytų mašinų ir automatinės įrangos gamyba įvairiems sektoriams, įskaitant aeronautikos, automobilių, biotechnologijų, farmacijos, žemės ūkio ir maisto pramonės, aplinkos apsaugos ir energetikos sektorius. Jos pagrindinė mašina Shaker Robot leidžia automatizuoti masinę ląstelių kultūrų, naudojamų gaminant vakcinas, gamybą. Pasinaudodama paskola, kurią ESIF lėšomis užtikrino Europos investicijų fondas (EIF), bendrovė planuoja per kitus penkerius metus dvigubai padidinti savo augimą, dvigubai padidindama savo darbuotojų skaičių ir išplėsdama veiklą į kitas Europos rinkas, kaip antai Prancūziją, Vokietiją ir Šveicariją.
- Uostų infrastruktūros prieinamumo projektas (Ispanija) vykdomas naudojantis bendrąja paskola, skirta susisiekimo geležinkeliais ir keliais investicijoms Ispanijos valstybiniuose uostuose finansuoti iš valstybės fondo PAF (angl. *Port Accessibility Fund*). Projektas padės pagerinti sausumos susiekimą su pagrindiniais transeuropiniam transporto tinklui priklausančiais uostais. Ši operacija bus tolesnė plataus masto paramos, kurią pastaraisiais metais suteikė EIB šiam jūrų uostų tinklui plėtoti, dalis.

⁵ EUCO 31/16, 2016 m. spalio 21 d., 18 punktas.

- „Rydgier“ ligoninė (Lenkija), esanti Torunės mieste, gaus maždaug 57 mln. EUR ESIF paskolą iš Europos investicijų banko (EIB) modernizavimo darbams finansuoti. Projektas yra investicinės programos, kuri skirta Lenkijos ir ES teisėje nustatytiems techniniams ir profesiniams ligoninių standartams, dalis. Tai pirmasis viešojo sektoriaus sandoris šalyje, kuriam suteikta ES biudžeto garantija iš ESIF. Šis sandoris taip pat yra novatoriškos finansinės priemonės, kuria ESIF finansavimas derinamas su ES dotacija, pavyzdys: projektui finansuoti bus naudojama ne tik ESIF paskola, bet ir ES struktūrinių ir investicijų fondų (ESI fondų) lėšos.

Galiojančiame ESIF reglamente įgaliojama atlikti tris vertinimus: i) Komisijos atliekamą ES garantijos naudojimo ir ESIF garantijų fondo veikimo vertinimą⁶, prie kurio pridedama Audito Rūmų nuomonė⁷; ii) EIB atliekamą ESIF veikimo vertinimą⁸; iii) nepriklausomų išorės ekspertų atliekamą ESIF reglamento taikymo vertinimą⁹. Iš tų vertinimų suinteresuotieji subjektai gali susidaryti išsamų vaizdą apie ESIF veikimą iki šiol ir tie vertinimai jau yra svarstomi šiuo metu vykstančiose teisėkūros diskusijose dėl ESIF 2.0 pasiūlymo.

ESIF 2.0 pasiūlyme sprendžiamos vertinimuose nustatytos problemos ir bus užtikrinamas sklandus tolesnis ESIF operacijų vykdymas be finansavimo pertrūkių, patikinant projektų vykdytojus, kad jie gali rengti projektus net ir pasibaigus pradiniam investavimo laikotarpiui.

Investicijų planu Europai jau daromas realus poveikis įvairiuose sektoriuose: remiami novatoriški projektai, kurie padeda kurti darbo vietas ir skatinti augimą vietos bendruomenėse, taip pat, remiant novatoriškų, strateginių ir naujų bendrovių plėtrą, kovojama su jaunimo nedarbu. Tie būsimam ES ekonomikos konkurencingumui labai svarbūs projektai vykdomi svarbiausiose srityse, tokiose kaip parama MVĮ, inovacijos ir moksliniai tyrimai ir technologinė plėtra (MTTP), atsinaujinančiųjų išteklių energija, energijos vartojimo efektyvumas ir tiekimo saugumas, aplinkos apsauga ir skaitmeninė, socialinė ir transporto infrastruktūra arba paslaugos. Visapusiška strategija, vykdoma pagal Investicijų planą, siekiama tvariai didinti investicijų mastą Europoje, kurios prasidėjus finansų krizei yra pristabdytos. Pirmuoju šio plano ramsčiu, kurį sudaro ESIF ir kurio tikslas yra gerinti bendrą ES biudžeto lėšų panaudojimą, sudaromos sąlygos veiksmingiau naudoti ribotus viešuosius išteklius pritraukiant privačius investuotojus ir remiant novatoriškus ir strateginius projektus Europoje, kurie duoda konkrečių rezultatų darbo vietų kūrimo ir ekonomikos augimo srityje.

Antruoju Investicijų plano ramsčiu, t. y. Konsultacijų centru ir Europos investicinių projektų portalu (EIPP) (2 langelis), skatinant stabilios bankams priimtinių projektų bazės kūrimą ir didinant skaidrumą, padedama užtikrinti, kad investicijos pasiektų realiąją ekonomiką.

⁶ Pagal Reglamento (ES) 2015/1017 18 straipsnio 2 dalį. Žr. SWD(2016) 297 *final*. Vertinimą galima rasti adresu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1473853487429&uri=SWD:2016:297:FIN>

⁷ Pagal Reglamento (ES) 2015/1017 18 straipsnio 2 dalį ir SESV 287 straipsnio 4 dalį. Žr. Nuomonę Nr. 2/2016. Nuomonę galima rasti adresu <http://www.eca.europa.eu/en/Pages/NewsItem.aspx?nid=7766>

⁸ Pagal Reglamento (ES) 2015/1017 18 straipsnio 1 dalį. Vertinimą galima rasti adresu

<http://www.eib.org/infocentre/publications/all/evaluation-of-the-functioning-of-the-efsi.htm>

⁹ Pagal Reglamento (ES) 2015/1017 18 straipsnio 6 dalį. Nepriklausomų ekspertų vertinimą galima rasti adresu https://ec.europa.eu/priorities/publications/independent-evaluation-investment-plan_en

2 LANGELIS. EIPP – ANTRASIS INVESTICIJŲ PLANO EUROPAI RAMSTIS

EIPP, kaip tiltas tarp ES projektų vykdytojų ir investuotojų visame pasaulyje, dabar siūlo daugiau kaip 130 projektų: ec.europa.eu/eipp

Juo didinamas esamų ES investavimo galimybių matomumas investuotojams: jiems sukurta skaidri, į ateitį orientuota bazė ir palengvinami ryšiai su projektų vykdytojais.

Tvarioms investicijoms reikia patikimos ir nuspėjamos verslo aplinkos. Pagal trečiąjį Investicijų plano ramstį veiksmai, kuriais siekiama pašalinti kliūtis investicijoms ES ir valstybių narių lygmeniu, padeda gerinti investavimo aplinką, taip skatindami ilgalaikį ir tvarų ekonomikos augimą Europoje. ES ir jos valstybės narės jau ėmėsi priemonių, kad pašalintų kliūtis investicijoms, bet reikia padaryti daugiau. Komisija ir toliau stengsis gerinti bendrą investavimo aplinką ES lygmeniu, be kita ko, stiprindama bendrąją rinką, o valstybės narės turėtų dėti daugiau pastangų, kad pašalintų kliūtis investicijoms nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis.

Be to, ESIF patirtis rodo, kad šio fondo galimybėmis iki šiol labiausiai naudojosi valstybės narės, turinčios geriau išplėtotas finansų rinkas ir investicijoms palankią verslo aplinką. Tai reiškia, kad šios valstybės narės apskritai veiksmingiau rengia ESIF projektų pasiūlymus nei kitos valstybės narės. Be to, prie projektų rengimo ir jų bendro finansavimo gali prisidėti nacionaliniai skatinamojo finansavimo bankai.

Komisija taip pat pasiūlė konkrečių iniciatyvų, kurios turėtų padėti finansuoti realiąją ekonomiką. Pavyzdžiui, valstybėms narėms bus naudingos aiškesnės gairės dėl viešosios apskaitos taisyklių, visų pirma susijusių su viešojo ir privačiojo sektorių partneryste¹⁰. Komisija atidžiai stebi viešosios apskaitos taisyklių aiškinimo poveikį viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės kūrimui įvairiuose sektoriuose ir prireikus apsvarstys tolesnius veiksmus. Komisija taip pat pateikė praktinių rekomendacijų dėl valstybės pagalbos taisyklių taikymo viešajam infrastruktūros finansavimui¹¹. Neseniai pradėti įgyvendinti bandomieji projektai, kuriais ES lygmeniu siekiama užtikrinti vienodesnius atskirų procedūrų, susijusių

¹⁰ 2016 m. rugsėjo 29 d. išleistas Eurostato kartu su Europos investicijų banku parengtas Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės statistinio vertinimo vadovas, daugiausia skirtas privačioms suinteresuotosioms šalims (Eurostato / EPEC / Europos investicijų banko parengtas vadovas *A Guide to the Statistical Treatment of PPPs*, 2016 m. rugsėjo mėn.).

¹¹ Komisijos pranešimas dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 107 straipsnio 1 dalyje vartojamos valstybės pagalbos sąvokos (2016/C 262/01) (OL C 262, 2016 7 19, p. 1).

su investicijų į strateginę infrastruktūrą projektais, terminus. Bandomieji projektai pirmiausiai vykdomi Belgijoje ir Slovakijoje. Remdamasi šių projektų vertinimu, 2017 m. Komisija šią iniciatyvą pradės taikyti ir kitoms valstybėms narėms, kad sukurtų veiksmingą vieno langelio sistemą visoms valstybėms narėms, suburdama visas atsakingas Komisijos tarnybas, įskaitant jos atstovybes valstybėse narėse, į bendrą investavimo politikos grupę.

Be to, tęsiant darbą, susijusį su energetikos sąjunga, kapitalo rinkų sąjunga, bendrosios rinkos strategija, bendrosios skaitmeninės rinkos strategija, žiedine ekonomika ir tarptautinės prekybos ir investicijų susitarimais, numatyta imtis konkrečių priemonių, kuriomis, jas visapusiškai įgyvendinus, bus šalinamos kliūtys, skatinamos inovacijos ir gerinama investavimo aplinka. Komisija netrukus priims energetikos paketą, kuriuo siekiama paskatinti pereiti prie švarios energijos ir gerinti energijos vartojimo efektyvumą, remti ES kaip pasaulio lyderės vaidmenį atsinaujinančiosios energijos srityje ir sudaryti patogias sąlygas vartotojams. Paketu bus siekiama užtikrinti nuspėjamumą įmonėms, investuotojams ir visuomenei ir sudaryti palankesnes sąlygas nacionalinio lygmens investicijoms, ypač vykdant nacionalinius energetikos ir klimato planus. Be pasiūlymų sumažinti kapitalo reikalavimus draudikams, investuojantiems į reikalavimus atitinkančius infrastruktūros projektus¹², Komisija 2016 m. lapkričio 23 d. pateikė pasiūlymą sumažinti bankų kapitalo reikalavimus tam tikroms investicijoms į infrastruktūrą¹³. 2016 m. lapkričio 22 d. Komisija pateikė kompleksinę Europos pradedančiųjų įmonių paramos veiksmų darbotvarkę¹⁴, taip pat pasiūlymą¹⁵ dėl direktyvos, kuria norima padidinti nemokumo procedūrų, prevencinio restruktūrizavimo ir antros galimybės sistemų veiksmingumą ir taip pašalinti kliūtis investicijoms, susidarancias dėl valstybių narių sistemų skirtumų.

Valstybės narės taip pat turi dėti daugiau pastangų įgyvendindamos būtinas reformas, kad pašalintų kliūtis investicijoms, kurios buvo nustatytos vykstant Europos semestru, be kita ko, naujausioje metinėje augimo apžvalgoje¹⁶. Konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose nustatant reformas atsižvelgiama į specifinius nacionalinius veiksmus. Reformos yra būtinos siekiant išlaikyti ir padidinti investicijų lygį valstybėse narėse. Nors kelios valstybės narės, visų pirma labai krizės paveiktos euro zonos šalys, ėmėsi veiksmų, pažanga šalinant kliūtis investicijoms apskritai buvo nevienoda ir reikia daugiau pastangų. Komisija skatina valstybes nares ne tik šalinti kliūtis ir trukdžius investicijoms, bet ir sukurti visų administracinių lygmenų ir finansavimo šaltinių planavimo ir koordinavimo struktūras. Įgyvendinant į valstybių narių investicijų politiką, šios struktūros gali kurti ir strategiškai valdyti stabilias pagrindinių viešojo sektoriaus projektų bazes ir palengvinti leidimų

¹² 2015 m. rugsėjo 30 d. Komisijos deleguotasis reglamentas (ES) 2015/467, kuriuo iš dalies keičiamos Komisijos deleguotojo reglamento (ES) 2015/35 nuostatos dėl reguliuojamojo kapitalo reikalavimų, taikomų draudimo ar perdraudimo įmonių turimam tam tikrų kategorijų turtui, apskaičiavimo (OL L 85, 2016 4 1, p. 6).

¹³ COM(2016) 850.

¹⁴ COM(2016) 733.

¹⁵ COM(2016) 723.

¹⁶ COM(2016) 725 *final*.

suteikimui taikomas reguliavimo ir administracinės procedūras, taip pat glaudžiai bendradarbiauti su Komisijos tarnybomis ir Konsultacijų centru.

2. KAIP IKI ŠIOL VERTINAMAS ESIF IR JO INVESTICIJOS Į REALIAJĄ EKONOMIKĄ?

Šiame skirsnyje pateikiama pagrindinių argumentų, išdėstytų trijuose vertinimuose, santrauka ir apibūdinama, kaip šie klausimai sprendžiami ESIF 2.0 pasiūlyme.

ESIF paramos tinkamumas ir papildomumas

Vertinimuose daroma išvada, kad ESIF yra tinkamas investicijų poreikiams Europoje tenkinti. Nepriklausomų ekspertų vertinime atkreipiamas dėmesys į nuolatinį investicijų trūkumą ir rinkos poreikius ir daroma išvada, kad ESIF padeda mažinti šį trūkumą, tenkindamas didelės rizikos finansavimo poreikį.

Teikiant tokį didelės rizikos finansavimą, turi būti užtikrinamas papildomumas (apibrėžiamas kaip EIB ypatinga veikla¹⁷, t. y. didesnės rizikos operacijos) ir pritraukiama kuo daugiau privačiojo sektoriaus lėšų. EIB vertinime pabrėžiama, kad pasinaudodamas ES garantija EIB galėjo smarkiai padidinti savo ypatingos veiklos vertę nuo maždaug 4 mlrd. EUR iki numatomų 20 mlrd. EUR per metus. Vertinimuose pabrėžiama, kad pasinaudodamas ESIF EIB galėjo išplėsti savo klientų ir produktų bazę, visų pirma sukurdamas naujus subordinuotuosius produktus, kurie jam padėjo prisitaikyti ir reaguoti į rinkos poreikius.

Tačiau nepriklausomų ekspertų vertinime pažymima, kad nepaisant to, kad visos ESIF operacijos laikytos EIB ypatinga veikla, kai kuriais atvejais suinteresuotieji subjektai manė, kad jose numatyta priimti daugiau rizikos, negu galėtų pasiūlyti komercinė rinka. Nagrinėjant tą patį klausimą EIB vertinime atkreipiamas dėmesys į tai, kad reikia aiškiau apibrėžti papildomumą ypatingos veiklos atveju, kad būtų užtikrintas didesnis projektų atrankos nuoseklumas ir kartu sušvelnintas galimas pavojus ESIF reputacijai. Nepriklausomų ekspertų vertinime taip pat pabrėžiama, kad papildomumo kriterijaus tenkinimas neturėtų apsiriboti varnele prie langelio „EIB ypatinga veikla“ ir kad pagrindinis papildomumo kriterijaus vertinimas turėtų būti skaidresnis.

Didinamasis poveikis ir privačių investicijų pritraukimas

Nepriklausomų ekspertų vertinime daroma išvada, kad ESIF veiksmingai didina galimybes gauti finansavimą ir pritraukia privataus kapitalo, ir pažymima, kad numatomas pasirašytų operacijų portfelio didinamasis poveikis yra 14,1 (šis rodiklis iš esmės atitinka viso ESIF investavimo laikotarpio tikslinį rodiklį – 15) ir kad, 2016 m. birželio 30 d. duomenimis, pritraukta 63 % privačių investicijų (konkretus tikslinis rodiklis

¹⁷ Ypatinga veikla yra veikla, kurios EIB vidaus reitingas yra neinvesticinis, t. y. už įprastas EIB operacijas rizikingesnė veikla.

nenustatytas). Ir EIB, ir nepriklausomų ekspertų vertinime pažymima, kad du ESIF linijos (infrastruktūros ir inovacijų linija ir MVĮ linija) buvo įgyvendinamos skirtingu tempu. Pavyzdžiui, įgyvendindamas MVĮ liniją, EIF sparčiau naudojosi turimais įgaliojimais ir tik vėliau pateikė naujų produktų. Tačiau nors, įgyvendindamas infrastruktūros ir inovacijų liniją, EIB ir galėjo naudotis kai kuriais turimais produktais, jam prirėkė laiko parengti naujų didesne rizika, o kartais ir didesniu (išorės) didinamuoju poveikiu pasižyminčių produktų. Tie produktai turėtų papildyti esamus produktus ir jie pradedami naudoti po pirmųjų ESIF įgyvendinimo metų.

► **ESIF paramos papildomumo ir privačių investicijų pritraukimo klausimas ESIF 2.0 pasiūlyme**

Pernai pradėjęs veikti Komisijos strateginės investavimo partnerės, EIB grupės, įgyvendinamas ir bendrai finansuojamas ESIF sėkmingai veikia, kad būtų pasiektas tikslas iki 2018 m. vidurio sutelkti bent 315 mlrd. EUR papildomų investicijų į realiąją ekonomiką kartu pritraukiant kuo daugiau privačiojo sektoriaus įnašų.

Rinkos įtrauktis buvo ypač greita pagal MVĮ liniją; šioje srityje ESIF veiklos rezultatai pranoko lūkesčius. Tai rodo ir labai palankūs MVĮ suinteresuotųjų subjektų atsiliepimai apie ESIF. Kad pakaktų lėšų per ESIF toliau finansuoti MVĮ, 2016 m. liepos mėn. MVĮ linijos veiklos mastas buvo padidintas 500 mln. EUR atsižvelgiant į Reglamente (ES) 2015/1017 nustatytus galiojančius rodiklius. Projektai, kuriuos EIB grupė patvirtino pagal abi ESIF linijas iki 2016 m. lapkričio mėn. vidurio, iš viso pritraukė 154 mlrd. EUR investicijų 27 valstybėse narėse – parama bus skirta maždaug 377 000 MVĮ.

Svarbus ESIF 2.0 pasiūlymo aspektas – remiamų projektų papildomumo didinimas. Komisijos ESIF 2.0 pasiūlyme dar aiškiau nustatyta, kad ESIF remiamais projektais turi būti sprendžiamos neoptimalios investavimo aplinkos ir rinkos nepakankamumo problemos. Dabartinėmis mažų palūkanų normų ir didelio likvidumo sąlygomis pagrindiniai ESIF papildomumo kriterijaus vertinimo veiksniai yra didesnės rizikos dengimas, be kita ko, taikant subordinavimą arba prisiimant specifinę riziką, kylančią, pavyzdžiui, dėl nepatvirtintos technologijos ir didesnės rizikos partnerių, taip pat investuojant į naują tarpvalstybinę infrastruktūrą – tai padės didinti pasitikėjimą ir bendras galimybes gauti finansavimą, visų pirma didelės rizikos operacijoms. Naujajame pasiūlyme kaip užtikrinantys papildomumą buvo nurodyti Europai svarbūs tarpvalstybiniai infrastruktūros projektai ir susijusios paslaugos. Ši sritis šiuo metu yra per menkai išvystyta ir turi būti skatinama siekiant sudaryti palankesnes sąlygas investicijoms.

Investicijų plano Europai mechanizmai veikia ir ESIF 2.0 pasiūlyme siūloma juos sustiprinti, kad toliau būtų pritraukiama privačių lėšų investicijoms į Europos ateičiai svarbius sektorius, taip pat į tuos sektorius, kuriuose tebėra rinkos nepakankamumo arba neoptimalios investavimo aplinkos problemų. ESIF toliau siekia remti investicijas, kurių EIB ir EIF nebūtų galėję įvykdyti arba jų nebūtų buvę galima įvykdyti pagal esamas Sąjungos finansines priemones tuo pačiu laikotarpiu

arba tokiu pat mastu. Atsižvelgiant į pradinį investavimo laikotarpį, reikėtų pritraukti kuo daugiau privačių investicijų, o pagrindinis paramos gavėjas bus MVĮ.

ESIF paramos geografinis ir sektorinis pasiskirstymas

Visuose trijuose vertinimuose atkreipiamas dėmesys į pakankamą aprėptį pagal sektorius ir valstybes nares: jau tada, kai buvo atliekami vertinimai, ESIF remiami projektai buvo vykdomi 26 valstybėse narėse ir visuose reikalavimus atitinkančiuose sektoriuose¹⁸. Tačiau ir EIB, ir nepriklausomų ekspertų vertinime pažymima, kad ESIF portfelis yra labai koncentruotas keliose valstybėse narėse¹⁹. Nepriklausomų ekspertų vertinime pažymima, kad mažesnės ESIF paramos Vidurio ir Rytų Europoje priežastys galėtų būti: dideliems projektams parengti reikalingų techninių žinių ir viešojo ir privatačiojo sektorių partnerystės struktūrų trūkumas, centrinio planavimo ir koordinavimo struktūrų nebuvimas, santykinai mažesnis projektų dydis, mažiau išsivysčiusios rizikos kapitalo rinkos, taip pat poreikis didinti papildomumą, ypač su ESI fondais. Jame pabrėžiama, kad ESIF geografinėi aprėptčiai padidinti svarbu gerinti projektų rengimo gebėjimus. Nors ir nepriklausomų ekspertų vertinime, ir EIB vertinime atkreipiamas dėmesys į ESIF paramos koncentraciją tam tikruose sektoriuose, suinteresuotieji subjektai to nelaikė didele problema.

Derėjimas ir papildomumas su kitais Sąjungos finansavimo šaltiniais

Visuose trijuose vertinimuose atkreipiamas dėmesys į didelį naujų ESIF ir kitų ES finansavimo šaltinių derinimo formų kūrimo potencialą, tačiau taip pat pabrėžiama, kad reikia atidžiai stebėti kai kurių šių fondų sąveiką su ESIF. Nepriklausomų ekspertų vertinime daroma išvada, kad ESIF, COSME²⁰ ir programos „Horizontas 2020“ „InnovFin“ priemonės²¹ vieni kitus tinkamai papildo, kadangi ESIF šiems fondams sudarė sąlygas sparčiau vykdyti finansavimą reaguojant į didelius rinkos poreikius pagal ESIF MVĮ liniją. Kitas konkretus veiksmingo tų fondų derinimo pavyzdys – 2016 m. lapkričio 8 d. veiklą pradėjęs Europos rizikos kapitalo fondų fondas²²: šios programos tikslas – sutelkiant įvairius išteklius, toliau mažinti Europos nuosavo kapitalo trūkumą ir rizikos kapitalo rinkos susiskaidymą ir į ES rizikos kapitalo turto klasę pritraukti papildomų privatačiojo sektoriaus lėšų iš institucinių investuotojų, kad būtų remiamas novatoriškų įmonių augimas.

¹⁸ Šiuo metu ESIF parama patvirtinta visose 27 valstybėse narėse vykdomiems projektams.

¹⁹ Abiejuose vertinimuose nurodyta, kad ESIF portfelis yra koncentruotas šiose valstybėse narėse: Airijoje, Austrijoje, Belgijoje, Danijoje, Graikijoje, Ispanijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Liuksemburge, Nyderlanduose, Portugalijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Švedijoje ir Vokietijoje. Tačiau ESIF investicijų poveikį palyginus su atitinkamų šalių BVP, paramos aprėptis yra proporcingesnė.

²⁰ ES įmonių konkurencingumo ir MVĮ programa. Daugiau informacijos apie šią programą galima rasti adresu https://ec.europa.eu/growth/smes/cosme_en

²¹ ES finansavimas novatoriams. Daugiau informacijos galima rasti adresu <http://www.eib.org/products/blending/innovfin/>

²² Daugiau informacijos galima rasti adresu http://www.eif.org/what_we_do/equity/paneuropean_venture_capital_fund_of_funds/index.htm

EIB vertinime daroma išvada, kad Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP) ir programos „Horizontas 2020“ finansinės priemonės gali konkuruoti su ESIF ir kad EIB dėl spaudimo pasiekti ESIF tikslus kartais teikia pirmenybę ESIF, o ne EITP ar programos „Horizontas 2020“ operacijoms. Nepriklausomų ekspertų vertinime pažymima, kad, kai kurių suinteresuotųjų subjektų nuomone, ESI fondai konkuruoja su ESIF, visų pirma sanglaudos šalyse.

Tačiau ir EIB, ir Komisijos vertinime pastebimas didelis visų tų fondų ir ESIF tarpusavio papildomumo ir sinergijos potencialas. Visų pirma, EITP ar programos „Horizontas 2020“ lėšomis, panašiai ir ESI fondų lėšomis, būtų galima finansuoti ESIF operacijų pirmojo nuostolio segmentą tais atvejais, kai reikia duoti postūmį projektams ir kuo labiau padidinti privačiojo sektoriaus įnašus, o EIB, pasinaudodamas ESIF parama, galėtų finansuoti tarpinio pobūdžio segmentus. Todėl į ESIF 1.0 finansavimo struktūrą įtrauktas 500 mln. EUR perkėlimas iš EITP finansinių priemonių į EITP dotacijų dalį. EIB ir nepriklausomų ekspertų vertinimuose daroma išvada, kad būtina įvertinti ESI fondų ir ESIF paramos derinimo apribojimus, įskaitant galimą konsultavimo paslaugų vaidmenį. Be ESIF ir ESI fondų paramos derinimo gairių²³, Komisija taip pat pateikė pasiūlymą²⁴ dėl tokio derinimo palengvinimo. Komisija yra pasiryžusi ir toliau siekti užtikrinti panašesnes sąlygas įvairioms ES priemonėms.

Bendradarbiavimas su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais ir investavimo platformomis

Iš EIB vertinimo matyti, kad maždaug trečdalis ESIF operacijų buvo bendrai finansuotos su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais. Tai atitinka įvairių valstybių narių pranešimus dėl 42 mlrd. EUR įnašų į ESIF projektus ar investavimo platformas. EIB grupė taip pat parengė keletą iniciatyvų, kuriomis siekiama geriau tenkinti nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų poreikius, įskaitant nuosavo kapitalo platformą²⁵, pakeitimo vertybiniais popieriais iniciatyvą²⁶ ir keletą naujų finansinių produktų²⁷.

Nepriklausomų ekspertų vertinime nurodyta, kad kai kuriais atvejais ESIF konkuravo su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais dėl tų pačių projektų, visų pirma didesnių projektų. Ši rizika turėtų sumažėti EIB priimant subordinuotąją poziciją, kai ESIF kartu su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais vykdo bendras investicijas. Nepriklausomų ekspertų vertinime taip pat pažymima, kad nors investavimo platformos gali tenkinti didelę

²³ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/efsi_esif_compl_en.pdf

²⁴ COM(2016) 605 final.

²⁵ EIF ir nacionalinių skatinamojo finansavimo įstaigų nuosavo kapitalo platforma. Daugiau informacijos galima rasti adresu http://www.eif.org/what_we_do/equity/NPI/index.htm

²⁶ EIF ir nacionalinių skatinamojo finansavimo įstaigų iniciatyva dėl pakeitimo vertybiniais popieriais. Daugiau informacijos galima rasti adresu http://www.eif.org/what_we_do/guarantees/ENSI/index.htm. Pavyzdžiui, EIF pasirašė susitarimo memorandumą su „Cassa Depositi e Prestiti“ (Italija) ir rengiasi pasirašyti kitus memorandumus.

²⁷ <http://www.eib.org/efsi/how-does-a-project-get-efsi-financing/index.htm>

rizikingo mažesnių projektų finansavimo paklausą, vertinamojo laikotarpio pabaigos dieną nė viena tokia platforma nebuvo sukurta. Pirmoji investavimo platforma buvo sukurta po 2016 m. birželio 30 d. Daugiau platformų, įskaitant MVĮ liniją, yra kuriamos ir jas patvirtinti tikimasi dar šiais metais.

► ESIF paramos geografinio ir sektorinio pasiskirstymo ir papildomumo su kitais Sąjungos finansavimo šaltiniais klausimai ESIF 2.0 pasiūlyme

EFSI 2.0 pasiūlymu pratęsiamas ESIF galiojimo trukmė iki dabartinės daugiametės finansinės programos galiojimo laikotarpio pabaigos ir juo iki 2020 m. turėtų būti pritraukta iš viso bent pusė trilijono eurų investicijų. Pasiūlymas dera su Finansinio reglamento peržiūra, kurią Komisija pasiūlė tuo pačiu metu, siekdama sukurti tvirtą Sąjungos finansinių įsipareigojimų valdymo sistemą. Siekdama dar padidinti ESIF pajėgumą ir pasiekti nustatytą tikslą padvigubinti investicijas, Komisija ragina, kad prisidėtų ir valstybės narės, tai laikydamos prioritetu.

Be to, svarbus ESIF 2.0 pasiūlymo tikslas – didinti ESIF lėšų panaudojimą mažiau išsivysčiusiuose regionuose ir pereinamojo laikotarpio regionuose. Todėl parama Europos mažiau išsivysčiusiems regionams ir pereinamojo laikotarpio regionams padidinama aiškiai nurodant pramonės sektorius, kurie kitu atveju nebūtų įtraukti į bendruosius tikslus. Be to, nors ESIF paramos greitkeliams iš esmės turėtų būti vengiama, sanglaudos šalyse ji tam tikromis sąlygomis būtų leidžiama. Labai svarbu, kad valstybės narės gerintų projektų rengimo gebėjimus. EFSI 2.0 pasiūlyme didinama Konsultacijų centro teikiama techninė pagalba. Naudojantis Konsultacijų centro teikiamomis paslaugomis taip pat gali pagerėti svarbiausių investicijų projektų planavimas ir koordinavimas nacionaliniu lygmeniu.

Taip pat labai svarbi yra galimybė ESIF paramą lengviau derinti su kitais Sąjungos finansavimo šaltiniais, pavyzdžiui, Europos struktūriniais ir investicijų fondais, programa „Horizontas 2020“ ir Europos infrastruktūros tinklų priemone (EITP), nes tai gali padėti pritraukti papildomų privačiojo sektoriaus investicijų. Todėl 2016 m. rugsėjo mėn. Komisija priėmė pasiūlymą²⁸ dėl bendrojo reglamento, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai, siekiant palengvinti tokį derinimą investavimo platformų ir atskirų projektų lygmenimis. Komisija ESIF 2.0 pasiūlyme taip pat pasiūlė ESIF labiau orientuoti į ES politinius prioritetus, susijusius su klimato kaita, pavyzdžiui, nustatyti minimalų klimatui palankių projektų tikslą pagal ESIF infrastruktūros ir inovacijų liniją. Be to, Komisija pripažįsta, kad svarbu dalį Sąjungos biudžeto, pavyzdžiui, skirtą Europos infrastruktūros tinklų priemonei (EITP), naudoti kaip dotacijas, derinamas su ESIF parama. Atsižvelgiant į tai, 2017 m. pradžioje bus skelbiamas EITP derinimo kvietimas, siekiant 1 mlrd. EUR dotacijas derinti su ESIF parama ir nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų bei privačiojo sektoriaus teikiamu finansavimu.

²⁸ COM(2016) 605 *final*.

ESIF remia socialinį verslumą, todėl yra labai svarbus socialiniu požiūriu. Pagal ESIF MVĮ liniją sukurtas visapusiškas novatoriškų finansinių priemonių rinkinys, kuriuo siekiama remti socialinį verslumą, tvarų užimtumą ir socialines inovacijas. Į jį, be kita ko, įtrauktas užimtumo ir socialinių inovacijų²⁹ garantijos labai mažoms įmonėms ir socialinėms įmonėms skiriamoms paskoloms didinimas, taip pat nuosavo kapitalo produktas EIF investicijoms, kuriomis remiamos socialinės įmonės, įskaitant bendras su neformaliais investuotojais vykdomas investicijas ir tarpinininkams skirtas ar kartu su jais vykdomas investicijas, susijusias su socialiniais inkubatoriais, akceleratoriais ir mokėjimų pagal rezultatus schemomis.

Galiausiai ESIF 2.0 pasiūlyme EIB ir EIF raginami užtikrinti, kad galutiniai paramos gavėjai, įskaitant MVĮ, būtų informuojami apie galimybes gauti ESIF paramą.

Valdymas

EIB ir nepriklausomų ekspertų vertinimuose daroma išvada, kad ESIF valdymo organai buvo sukurti ir veikia gerai. Rekomendacijose siūloma atlikti keletą patobulinimų, įskaitant atitinkamų ESIF vykdomojo direktoriaus tarnybos, ESIF sekretoriato ir EIB tarnybų funkcijų ir pareigų patikslinimą. EIB vertinime taip pat rekomenduojama derinti ESIF valdymo organų tarpusavio bendravimo būdus. Nepriklausomų ekspertų vertinime taip pat rekomenduojama persvarstyti ir supaprastinti ESIF operacijų procedūras.

► **Valdymo klausimas ESIF 2.0 pasiūlyme**

ESIF 2.0 pasiūlymu bus padidintas investavimo sprendimų ir valdymo procedūrų skaidrumas. Viešai skelbiamuose sprendimuose Investicijų komitetas turės išsamiau paaiškinti, kodėl, jo nuomone, tam tikrai operacijai turėtų būti suteikta ES garantija, visų pirma, kiek tai susiję su papildomumu. Be to, pasirašius operaciją, kuriai suteikta ES garantija, bus skelbiama rodiklių suvestinė. Be to, ESIF 2.0 pasiūlyme taip pat numatoma EIB ir EIF pareiga informuoti galutinius paramos gavėjus, įskaitant MVĮ, kad joms skirta ESIF parama, arba reikalauti, kad tą padarytų atitinkami finansų tarpininkai.

Be to, bus nagrinėjama, ar tam tikros procedūros, susijusios su ESIF operacijų tvirtinimo procesais, gali būti dar labiau supaprastintos.

ES garantijos ir garantijų fondo veikimas

Ir Komisijos, ir nepriklausomų ekspertų vertinimuose daroma išvada, kad ES garantija yra svarbi, veiksminga ir efektyvi priemonė, kurią naudodama EIB grupė gali gerokai padidinti EIB ypatingos veiklos ir EIF garantijų MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos

²⁹ ES užimtumo ir socialinių inovacijų programa. Daugiau informacijos rasite adresu <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1081>.

įmonėms mastą. Nustatyta, kad ES garantija taip pat yra lanksti priemonė, galinti prisitaikyti prie naujų poreikių, pavyzdžiui, dėl jo ESIF MVI linija padidėjo 500 mln. EUR. Vis dėlto nepriklausomų ekspertų vertinime daroma išvada, kad sprendimų dėl ES garantijos naudojimo priėmimo procedūros turėtų būti patikslintos ir atidžiau stebimos.

Nepriklausomų ekspertų vertinime pažymima, jog pirminė 50 % tikslinė garantijų fondo atidėjinių norma yra atsargi ir apdairi, kad būtų galima padengti galimus esamo portfelio nuostolius, ir rekomenduojama atidžiai stebėti ESIF garantijų fonde saugomų išteklių investavimo strategiją. Komisijos vertiname įvertinama skirtingų ES garantija remiamų produktų rizika. Jame daroma išvada, kad iš esmės Sąjungos biudžetas nuo galimų pareikalavimų pagal ES garantiją būtų tinkamai apsaugotas ir patikslinta 33,4 % tikslinė garantijų fondo atidėjinių norma, atsižvelgiant į susigrąžintinas sumas, pajamas ir grįžtamąsias lėšas, susijusias su EIB operacijomis.

Komisijos vertinime taip pat pabrėžiama, kad atsižvelgiant į tai, jog EIB gebėjimas įgyvendinti rizikos pasidalijimo priemones ir priimti subordinotąją poziciją yra labai svarbus siekiant padidinti privačiojo sektoriaus investuotojų pajėgumą remti rizikingesnius ir novatoriškesnius projektus, taip pat MVI, ypatingą dėmesį reiktų skirti subordinavimui. Galiausiai, Komisijos vertinime daroma išvada, kad ES garantija neskirta galimam valiutos kurso svyravimo poveikiui padengti. Ta spraga turi įtakos EIB gebėjimui teikti ilgalaikį fiksuotosios palūkanų normos finansavimą tam tikrose euro zonai nepriklausančiose šalyse, kurių finansų rinkos mažiau išsivysčiusios, ir taip gali turėti neigiamos įtakos ESIF geografinei aprėpčiai.

► ES garantijos ir garantijų fondo klausimai ESIF 2.0 pasiūlyme

Komisijos vertinime daroma išvada, kad Sąjungos biudžetas nuo galimų pareikalavimų pagal ES garantiją būtų tinkamai apsaugotas ir patikslinta 33,4 % tikslinė garantijų fondo atidėjinių norma (dabar ši norma – 50 %). Komisijos ESIF 2.0 pasiūlyme siūloma 35 % patikslinta tikslinė norma. Remiantis Komisijos vertinimu, ESIF 2.0 pasiūlyme taip pat numatoma daugiau dėmesio skirti rizikos pasidalijimo priemonėms bei subordinotajam finansavimui ir galimybei ES garantija padengti galimą valiutos kurso svyravimo poveikį.

Informavimas

Iš esmės visuose trijuose vertinimuose pabrėžiamas poreikis geriau informuoti apie ESIF. Nepriklausomų ekspertų vertinime rekomenduojama didinti informuotumą, visų pirma vietos lygmeniu, apie ESIF paramą ir jos produktus, ypač naujus produktus, kad jais būtų greičiau pradėta naudotis. Jame taip pat rekomenduojama geriau informuoti apie galimybę kurti investavimo platformas ir ją geriau paaiškinti, įskaitant EIB vaidmenį šioje srityje.

Nepriklausomų ekspertų vertinime taip pat pažymima, kad informavimo metodus būtų galima pagerinti viduje, EIB grupėje ir ESIF valdymo struktūrose.

► Informavimo klausimas ESIF 2.0 pasiūlyme

Rekomendacijoms, susijusioms su geresniu informavimu, įgyvendinti nereikia keisti ESIF reglamento ir šis klausimas bus sprendžiamas intensyvesniais Komisijos ir EIB veiksmais. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su EIB grupe, toliau gerins informavimą apie ESIF, siekdama didinti informuotumą apie galimybę gauti finansavimą ir techninę pagalbą visoje ES. Informavimo veiksmai jau vykdomi ir suintensyvės ateinančiais mėnesiais. Informavimas apie finansavimo sprendimus, techninę pagalbą ir procedūras, be kita ko, geros praktikos pavyzdžiais ir atvejų tyrimais, gali paskatinti naujų idėjų atsiradimą ir padidinti investicijų skatinimo iniciatyvas. Kadangi itin svarbu, kad informacija apie visus Investicijų plano Europai aspektus būtų nuolat atnaujinama ir lengvai prieinama, informavimo veiksmai toliau bus vykdomi ir ES lygmeniu Komisijai savo priemonėmis vykdant informavimo veiksmus, ir ypač vietos, regionų ir nacionaliniu lygmeniu.

3. KAIP IKI ŠIOL EIKC TEIKĖ TECHNINĘ PAGALBĄ?

Svarba ir efektyvumas

Nepriklausomų ekspertų vertinime patvirtinama EIKC svarba, nes techninė pagalba labai reikalinga ir jos poreikis ateinančiais metais turėtų išaugti. Vertinime atkreipiamas dėmesys į gerą EIKC paramos aprėptį: vertinimo laikotarpiu gauta 214 prašymų iš 27 valstybių narių. Konsultacijų centras ypač efektyviai teikė paslaugas energetikos, transporto ir miesto ir kaimo plėtros sektoriuose. EIKC veikiant iniciatyviau, ateityje paslaugos turėtų būti teikiamos ir kitiems sektoriams. Iš 214 prašymų 78 buvo susiję su finansavimu ar finansavimo konsultacijomis, 78 – technine pagalba ir finansavimu, 13 – siūlomą bendradarbiavimu ir 33 – bendro pobūdžio informacija. Prireikus trūkstamų žinių prašyta iš EIB veiklos tarnybų ar atitinkamų konsultacinių tarnybų ir programų ekspertų.

Apskritai nepriklausomų ekspertų vertinime daroma išvada, kad per anksti vertinti, ar EIKC efektyviai naudojosi ekspertų žiniomis. Tačiau preliminari analizė rodo, kad EIKC turėtų aktyviau veikti regionų ir vietos lygmenimis. Nors EIKC jau veikia vietos lygmeniu konkrečių projektų atveju, jis turi toliau plėtoti vietos pajėgumus arba partnerystę su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais ir vietos paslaugų teikėjais, ypač regionuose, kur ši parama yra labiausiai reikalinga. Vertinime taip pat pabrėžiama, kad reikalinga didesnė konsultavimo dėl investavimo platformų steigimo parama.

Galiausiai, nepriklausomų ekspertų vertinime pažymima, kad dar reikėtų tikslinti ir toliau formuoti bendrą nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų ir EIKC bendradarbiavimą. Vertinamojo laikotarpio pabaigos dieną EIKC ir nacionaliniai skatinamojo finansavimo bankai buvo pasirašę 18 susitarimo memorandumų. Vienas susitarimo memorandumas buvo pasirašytas su Tarptautine geležinkelių sąjunga. Jų įgyvendinimas turėtų būti valdomas ir stebimas, be kita ko, imantis tolesnių veiksmų dėl administracinių susitarimų dėl paslaugų,

kurias pagal EIKC įgaliojimą teikia decentralizuotos organizacijos. Ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama šalims, kurių techninės pagalbos pajėgumai yra mažesni.

Veiksmingumas

Remiantis nepriklausomų ekspertų vertinimu, dar per anksti daryti išvadas dėl EIKC veiksmingumo. Nebuvo nustatyta jokių su jo valdymo modeliu susijusių problemų ir tikimasi, kad EIKC toliau vykdamas veiklą pagerės biudžeto panaudojimas ir bus išleistas visas biudžetas.

Tačiau nepriklausomų ekspertų vertinime taip pat pastebimas poreikis decentralizuoti EIKC paslaugų teikimą ir pabrėžta kai kuriose valstybėse narėse sukaupta teigiama vietos techninės pagalbos ir paramos teikimo patirtis. EIB vertinime pažymima, kad EIKC galėtų daugiau prisidėti prie ESIF veiklos, be kita ko, nustatyti potencialius ESIF projektus ir teikti konsultavimo paramą atskiriems ESIF projektams ir galbūt paramą sklaidos ir reklamos veiklai (žr. toliau), visų pirma susijusiai su investavimo platformomis.

Pridėtinė vertė

Nepriklausomų ekspertų vertinime daroma išvada, kad EIKC veikla nesidubliuoja su kitų EIB konsultavimo tarnybų veikla ir dauguma jo teikiamų paslaugų yra unikalios. Reikėtų stebėti, ar jo veikla nesidubliuoja su privačiojo sektoriaus paslaugų teikėjų veikla. Nepriklausomų ekspertų vertinime pažymima, kad suinteresuotųjų subjektų atsiliepimai apie paslaugų, jiems suteiktų tik įsteigus EIKC, kokybę yra nevienareikšmiai. Visų pirma vertinime EIKC rekomenduojama sukurti labiau pritaikytas paslaugas ir sutrumpinti atsakymo pateikimo laiką, kuris, kai kurių suinteresuotųjų subjektų nuomone, yra per ilgas. Vertinime taip pat rekomenduojama įdiegti struktūrizuotą atsiliepimų rinkimo procedūrą, kad EIKC galėtų atsižvelgti į suinteresuotųjų subjektų nuomonę ir nuolat tobulinti savo paslaugas.

Informavimas

EIKC svetainė laikoma geru prieigos punktu prašymams teikti: 70 % prašymų pateikta svetainėje. Panašiai kaip ir išvadose dėl ESIF, nepriklausomų ekspertų vertinime rekomenduojama smarkiai padidinti informavimą apie EIKC, nes informuotumas apie jo teikiamas paslaugas tebėra gana ribotas.

► **Techninės pagalbos didinimo klausimas ESIF 2.0 pasiūlyme**

EIKC veiklos pradžia iš esmės vertinama palankiai. Kaip pabrėžiama nepriklausomų ekspertų vertinime, dar per anksti daryti tvirtas išvadas dėl EIKC veikimo ir jam tęsiant veiklą bus įgyta daugiau patirties. Vis dėlto į Komisijos ESIF 2.0 pasiūlymą įtraukta keletas kryptingų EIKC patobulinimų, kuriais atsižvelgiama į daugumą nepriklausomų ekspertų vertinime

pateiktų rekomendacijų. Verta pažymėti, kad rekomendacijoms dėl geresnio informavimo įgyvendinti teisės aktų pakeitimai nereikalingi. Informuotumo apie EIKC didinimo veikla tebevykdoma.

Komisijos pasiūlyme numatoma, kad EIKC, siekdamas sudaryti palankesnes sąlygas gauti ESIF paramą visoje Sąjungoje, turėtų ne tik panaudoti vietos žinias, bet ir padėti siekti ESIF sektorinio ir geografinio įvairinimo tikslo, visų pirma remti EIB operacijų inicijavimo srityje. Tai atitinka nepriklausomų ekspertų vertinime pateiktas rekomendacijas. Be to, Komisija savo pasiūlyme pabrėžia, kad bendradarbiaujant su nacionaliniais skatinamojo finansavimo bankais ir ESI fondų valdymo institucijomis turėtų dar pagerėti konsultavimo paramos, finansinių ir techninių žinių teikimas vietos lygmeniu, visų pirma tose valstybėse narėse, kurioms sunkiai sekasi naudotis novatoriškais finansavimo mechanizmais. Nustatytas aiškus ryšys tarp šio bendradarbiavimo ir vietos paramos, be kita ko, kiek tai susiję su ESIF ir kitų Sąjungos finansavimo šaltinių paramos derinimu. Tai ne tik padės projektų vykdytojams pagerinti projektų struktūrą, tačiau taip pat turėtų padėti siekti geresnės ESIF geografinės pusiausvyros.

Be to, atsižvelgdama į investavimo platformų svarbą finansuojant mažesnės apimties projektus, Komisija siūlo, kad EIKC turėtų teikti aktyvią jų steigimo paramą. Tame pasiūlyme atsižvelgiama į vertinimus, kuriuose pabrėžiama, kad reikia geriau paaiškinti ir konsultuoti, kaip steigiamos tokios platformos.

Galiausiai, ESIF 2.0 pasiūlyme taip pat numatoma, kad EIKC turėtų remti klimato politikos ir žiedinės ekonomikos projektų arba jų sudedamųjų dalių rengimą, visų pirma atsižvelgiant į Paryžiaus klimato susitarimą, skaitmeninio sektoriaus projektų ir tarpvalstybinių projektų rengimą. Tai atitinka ES prioritetus kovos su klimato kaita, kurti skaitmeninę bendrąją rinką ir skatinti tarpvalstybinius projektus, atsižvelgiant į jų didelę pridėtinę vertę Sąjungai.

4. AUDITO RŪMŲ NUOMONĖ

Laikydami ESIF reglamento reikalavimų³⁰, Audito Rūmai pateikė nuomonę dėl Komisijos atlikto ES garantijos naudojimo ir ESIF garantijų fondo veikimo vertinimo. **Audito Rūmai konstatuoja, kad Komisijos pagrindinė išvada, būtent pasiūlytas ESIF garantijų fondo atidėjinių patikslinimas nuo 50 % iki 35 %, atitinka naujausią tikėtinų nuostolių įvertį.**

Be ESIF reglamente reikalaujamo vertinimo, Audito Rūmai įvertino ir kitus ESIF 2.0 pasiūlymo elementus. Toliau pateikiami pagrindiniai šio vertinimo elementai:

- *Dėl laiko* Audito Rūmai mano, kad dar per anksti siūlyti padidinti ES biudžeto garantiją. Tačiau Komisija mano, kad remiantis padaryta pažanga ir atsižvelgiant į tai, kad teisėkūros procesas gali užtrukti, jos pasiūlymu sudaromos sąlygos sklandžiai tęsti veiklą ir duodamas aiškus signalas investuotojams ir projektų vykdytojams. Vis dar menko investavimo

³⁰ Reglamento (ES) 2015/1017 18 straipsnio 2 dalis.

sąlygomis toks tikrumas yra itin svarbus siekiant užtikrinti, kad visoje Sąjungoje ir toliau būtų remiamas darbo vietų kūrimas, ekonomikos augimas ir investicijos. Spalio mėn. susitikime Europos Vadovų Taryba³¹ taip pat paragino valstybes nares gruodžio 6 d. ECOFIN tarybos posėdyje susitarti dėl savo derybinės pozicijos dėl Komisijos pasiūlymo, atsižvelgiant į išorės ekspertų vertinimą³².

- *Dėl įrodymų* Audito Rūmai mano, kad reikia daugiau įrodymų norint pagrįsti ES garantijos didinimą. Komisija pažymi, kad ESIF 2.0 pasiūlymas pagrįstas patirtimi, įgyta per pirmuosius įgyvendinimo metus. Kaip nurodyta 2016 m. birželio 1 d. komunikate³³, pirmųjų metų rezultatai buvo teigiami. Konkrečiau, atsižvelgdama į didelę paklausą rinkoje, Komisija pasiūlė padidinti MVĮ skirtą ES garantijos dalį. Atsižvelgiant į tai, kad infrastruktūros ir investicijų projektams reikia daugiau laiko, atsisakymas padidinti garantiją MVĮ linijai būtų reiškęs atsisakymą įdėti papildomą pastangą skatinti investicijas, kurti darbo vietas ir skatinti ekonomikos augimą Europoje.
- *Dėl papildomumo* Audito Rūmai mano, kad papildomumo kriterijus yra per plačiai apibrėžtas. Vienas svarbiausių ESIF 2.0 pasiūlymo aspektų – papildomumo didinimas. Komisija siūlo, kad vienu iš tinkamumo ESIF paramai gauti kriterijų turėtų būti reikalavimas, kad ESIF remiamais projektais būtų sprendžiamos rinkos nepakankamumo arba neoptimalios investavimo aplinkos problemos. Be to, siekiant didinti skaidrumą, susijusį su projektų atitiktimi šiam esminiam kriterijui, siūloma išsamesnė papildomumo apibrėžtis. Komisija taip pat šalina konkrečias kliūtis didelės ES pridėtinės vertės investicijoms: tarpvalstybinius infrastruktūros projektus (ir susijusias paslaugas) ji laiko savaime atitinkančius papildomumo kriterijų.
- *Dėl valdymo ir skaidrumo* Audito Rūmai pareiškė remiantys: i) pasiūlymą įtraukti nuostatą dėl mokesčių vengimo; ii) pasiūlymus imtis veiksmų stiprinti Konsultacijų centrą ir didinti ESIF sektorinę aprėptį; iii) pasiūlymus stiprinti ESIF valdymo struktūrą, visų pirma kiek tai susiję su galimų Investicijų komiteto narių interesų konfliktų valdymu.

5. IŠVADA

Komisija pažymi, kad visi trys vertinimai, kuriuos įgaliota atlikti ESIF reglamentu, įskaitant išorės nepriklausomų ekspertų vertinimą, buvo pateikti laiku, kad būtų galima į juos atsižvelgti teisės akto priėmimo procese. Visuose trijuose vertinimuose sutinkama, kad ESIF ir EIKC veikla vykdyta sėkmingai ir kad reikia stiprinti kai kuriuos šių iniciatyvų aspektus (papildomumą, techninę pagalbą, derinimą su kitų ES fondų parama). Į tai jau atsižvelgta ESIF 2.0 pasiūlyme.

³¹ EUCO 31/16.

³² Paskelbta 2016 m. lapkričio 11 d., galima rasti adresu https://ec.europa.eu/priorities/publications/independent-evaluation-investment-plan_en.

³³ COM (359) final.

Komisija mano, kad ESIF sėkmingai siekia savo tikslų ir kad yra pagrįsta išlaikyti investicijų rėmimo sistemą³⁴. Komisija toliau glaudžiai bendradarbiaus su EIB grupe, remdamasi šiuo sėkmingu pavyzdžiu. Todėl Komisija ragina teisėkūros institucijas prioritetine tvarka nagrinėti ESIF 2.0 pasiūlymą, kaip apie tai priminta spalio mėn. Europos Vadovų Tarybos susitikime, kuriame Taryba paraginta priimti poziciją gruodžio 6 d. ECOFIN tarybos posėdyje, kad būtų greitai išspręstos skirtinguose vertinimuose nustatytos problemos ir užtikrinta dar daugiau aukštos kokybės investicijų.

Komisija ir toliau remis Europos Parlamentą ir Tarybą vykstant teisėkūros deryboms ir tęs dialogą su visais susijusiais suinteresuotaisiais subjektais, siekdama stiprinti ir konsoliduoti Investicijų planą Europai. Tuo pačiu metu turėtų būti toliau dirbama nacionaliniu ir Europos lygmeniu, siekiant užtikrinti, kad verslo aplinka būtų kuo palankesnė investicijoms.

Be to, Komisija remsis ESIF įgyvendinimo patirtimi, rengdamasi būsimoms diskusijoms dėl naujosios daugiametės finansinės programos.

³⁴ Žr. Reglamento (ES) 2015/1017 18 straipsnio 7 dalį.